

UT AV BYEN: –På Tysnes er livet rolig, landlig og enkelt. Slik ønsker også jeg å leve, sier Iva Andronikidu. Hun kommer fra storbyen Sofia. Nå vil hun lære seg norsk.

Etter å ha sett Tysnes-ordføreren ønske europeiske arbeidssøkere velkommen på bulgarsk TV, satset Iva (36) alt på ett kort. Det ble en brutal start.

CATHRINE KRANE HANSEN
KJERSTI MJØR
ROAR CHRISTIANSEN (foto)
cathrine.hansen@bt.no

To kvinner og et lite barn går i land på Ugddal. De bærer tungt. Iva Andronikidu (36) fra Bulgaria har med seg alt hun eier.

Det vesle følget beveger seg mot rådhuset. De leter etter Tysnes-ordføreren. De vet hvordan han ser ut, fordi de har sett ham på bulgarsk TV. Der ønsket han en familie fra det kriseherjede Spania velkommen med blomster. Han sa at kommunen hans trengte flere innbyggere, mer arbeidskraft.

Iva tok en desperat avgjørelse. Hun bestilte flybilletter til Flesland for seg og datteren Maria (8). Venninnen Liliya Andonova (35) ble med.

–Jeg ville ikke vente. I Bulgaria er alt bare elendighet. For min datters skyld bestemte jeg meg for å flytte til Tysnes, sier Iva Andronikidu.

Tre timer i busskuret

Ingen sto klar på kaien med blomster da de tre kvinnene kom til Ugddal 1. mars. Det var fredag ettermiddag. Rådhuset var stengt, og ordføreren hadde tatt helg. Det var ingen steder å overnatte, og heller ingen taxi å oppdri-ve. Tårene til Iva renner mens hun forteller.

–Vi satt i busskuret i tre timer, men det kom ingen buss. Datteren min begynte å gråte.

Forbipasserende forbarmet seg over de frosne bulgarerne med den store bagasjen, og tok dem inn i varmen. Deretter kontaktet de ordføreren, som innlosjerte dem på et gjestehus for natten.

–Det var en humanitær situasjon, sier ordfører Kjetil Hestad (Ap).

Til Norge på lykke og fromme

Euroflyktninger, eller arbeidsturister fra kriseherjede EU-land, var et nyord i norsk sammenheng i januar i fjor. Arbeidsledige søreuropeere hadde latt seg lokke av alt fra TV-program til optimistiske konsulenter og reist til Norge på lykke og fromme.

Men det ble slett ikke så lett å finne arbeid som de hadde håpet. Både Robin Hood Huset og Kirkens Bymisjon fikk mer enn nok å gjøre med å hjelpe sultne og bosteds-løse jobbflyktninger i 2012. Også i år blir det travelt, indikerer prognosene til Statistisk sentralbyrå.

–Bølgen av immigranter til Norge fra Sø-

Europa vil sannsynligvis vokse seg større, sier professor Fulvio Castellacci i NUPI.

Så lenge den økonomiske situasjonen forblir ustabil, vil jobbmarkedet i land som Spania, Italia og Hellas fortsette den negative utviklingen.

–På kort sikt vil makroøkonomiske forhold, som finansiell ustabilitet, hemme etableringen av nye jobber. Dessuten har flere av de kriserammede landene strukturelle problemer i sine økonomier, sier Castellacci som leder avdeling for internasjonal økonomi i NUPI.

Han understreker at mange av arbeidsinnvandrerne fra Sør-Europa er motiverte unge mennesker med god utdanning.

–De vil bidra positivt til den norske økonomien, spesielt i servicesektoren. Og kanskje bringe en ny, eksotisk energi til Norge.

Stor pågang på ambassadene

De norske ambassadene i Hellas, Spania og Portugal har stor pågang av arbeidsløse som vil vite mer om jobbmarkedet i Norge.

–En stor del av disse er tredjelands borgere med oppholdstillatelse i Hellas, sier Anne Havnør, nestleder ved den norske ambassaden i Aten.

Såkalte tredjelandsborgere fra fattige land har oppholdstillatelse i land som Hellas og Spania, der de har jobbet. Etter at eurokrisen slo inn for fullt, flytter de videre i håp om jobb et annet sted.

Iva fra Bulgaria har satset alt på Norge etter Hellas. I 13 år arbeidet hun som blant annet hudpleier, servitor og rengjør i Aten. Da de greske jobbene forsvant, så hun først ingen annen utvei enn å ta med seg datteren Maria (8) hjem til Bulgaria, det fattigste landet i EU.

I en kort periode bodde de midlertidig hos Ivas foreldre, som også er arbeidsledige. Alenemoren skjønte raskt at fremtiden måtte være et annet sted, i et annet land.

–Jeg hadde ingenting i Bulgaria.

Bedre forberedt

2760 personer fra de kriserammede EU-landene Spania, Italia, Hellas og Portugal registrerte seg for å jobbe i Norge i 2012. Dette er nær en dobling på to år. Av disse var spanjolene i klart flertall. Men i år kommer færre rett fra Spania.

–En del spanjoler som har jobbet i Storbritannia, søker seg videre etter at krisen også merkes der, forteller daglig leder Marcos Amano ved Robin Hood Huset.

Huset for økonomisk vanskelighetstilte i Bergen har mellom 80 og 150 besøkende hver dag, og stadig flere er utenlandske statsborgere på jakt etter arbeid i Norge. Det varierer veldig hvor godt forberedt de utenlandske arbeidssøkerne er, opplyser Amano.

Men færre søreuropeere reiser på lykke og fromme nå, blant annet fordi spanske medier har informert mye om hvor viktig det er å forberede seg for man drar.

–Vi ba Arbeidsdepartementet signalisere til Utenriktjenesten at det bør informeres bedre. Folk som henvender seg til norske ambassader og vil jobbe i Norge, må få beskjed om at det ikke bare er å komme hit.

Europeisk gavepakke

Tysnes-ordføreren kom raskt på banen da de nye jobbflyktningene fra Sør-Europa hopet seg opp i Bergen i fjor. Sammen med Stiftelsen Robin Hood Huset opprettet fraflyttingskommunen en CV-database for arbeids-søkende europeere. Nå er hele Sunnhordland blitt innlemmet i samarbeidet.

–Jeg står ved det jeg har sagt for: Arbeids-løse europeere er en gavepakke til norske distriktskommuner. Vi ønsker å ta godt imot alle, men vi kan ikke trylle. Når noen reiser til et nytt land uten verken jobb eller et sted å bo, blir det vanskelig både for dem og for dem de kommer til, sier Hestad.

Om et innslag på bulgarsk TV kan ha skapt inntrykk av at man kan flytte til Tysnes uten avtale om jobb eller hus først, tar ikke Hestad ansvar for.

–Hadde jeg sagt noe sånt, hadde det ikke stått tre, men 300 personer på kaien, sier han.

Ber ikke om almisser

Ingenting hadde vært bedre, sier ordføreren, enn at Iva klarer å skaffe seg en jobb på Tysnes, slik at hun og datteren blir boende.

–Europa har 27 millioner arbeidsledige, og en hel generasjon er i ferd med å gå til grunne. Norge er annerledeslandet. Vi har en god økonomisk situasjon, og vi mangler arbeidskraft. Etter mitt syn må den nye distriktspolitikken bli en del av innvandringspolitikken, sier Hestad.

På 1990-tallet var det 60 elever på Onarheim skule. I dag er de bare 19. Men like før påske begynte en ny 2.-klassing på skolen. Glad og fornøyd springer bulgarske Maria rundt i skolegården.

–Vi er glade for hver ny unge, sier rektor Audun Aarbakke.

Nå har Iva, moren til Maria, og venninnen Liliya hatt sin første jobb på Tysnes. De har vasket ned hytter. Til jobben har de fått låne en bil.

Frem til mai leier de nye bulgarerne på Tysnes en etasje over den nedlagte butikken på kaien på Nymark. Fra stuen ser de rett ut på det norske postkoret. Blå fjord og snøhvite fjelltopper funker i vårsolen.

–Jeg reiser ikke tilbake til Bulgaria. Jeg vil bo og leve her på Tysnes, sier Iva med trykk på hvert ord.

–Jeg ber ikke om almisser. Alt jeg ber om, er en jobb. Og alt jeg gjør, gjør jeg for min datter.

Spania

Arbeidsledighet: 26 prosent og rundt 53 prosent for ungdom under 25 år.

Antall skattekort til spanske arbeidstakere i Norge er nær doblet siden 2010, til 4217 skattekort i fjor. Den norske ambassaden i Madrid mottar en jevn strøm av henvendelser fra spanjoler og innvandrere med permanent opphold i Spania som drømmer om jobb i Norge. Så langt i år har det vært drøyt 100 henvendelser i måneden.

Hellas

Arbeidsledighet: 27 prosent og nærmere 60 for ungdom under 25 år.

Antall skattekort til greske arbeidstakere i Norge er nær doblet fra 2010, til 1114 skattekort i fjor. Siste halvår 2012 hadde den norske ambassaden i Aten rundt 150 henvendelser i måneden. Etter at de begynte å henvise alle til sine nettsider, er antall henvendelser redusert. De fleste henvendelsene kommer fra innvandrere med opphold i Hellas som nå vil til Norge.

Portugal

Arbeidsledighet: 17,8 prosent og 38,6 prosent for ungdom under 25 år.

Antall skattekort til portugisiske arbeidstakere i Norge økte med nesten 1000 fra 2010, til 2202 skattekort i fjor. Den norske ambassaden i Lisboa merket markant økning i antall henvendelser våren 2012. Her mellom 150 og 200 henvendelser i måneden. Ambassaden har nå laget en egen seksjon på nettsiden for portugisere som søker jobb i Norge.

SKOLESTART: –Alt for min datter, sier Iva Andronikidu, ren fra Bulgaria til Tysnes. Nå går åtteåringen Maria

1. mars flyttet alenemo-Onarheim skule.

NYTT TOSPANN: Julie Kristine Aarevik (7) var eneste jente i 2. klasse på Onarheim skule. Helt til bulgarske Maria begynte i klassen i mars.

fakta jobbinnvandring

- Nær 40.000 personer fra EØS-området registrerte seg for å jobbe i Norge i 2012.
- Palakkene utgjorde den største gruppen med over 15.000 personer. Nærmere 3000 kom fra Spania, Portugal, Hellas eller Italia.
- Gruppen jobbinnvandrere fra Sør-Europa har hatt størst prosentvis vekst, selv om antallet ennå er relativt lavt.
- Statsborgere fra EØS-området trenger ikke søke om oppholdstillatelse. De skal kun registrere seg.

KILDE: UDI